

KISS ERNŐ

SZEGEDI ZENÉS SZÍNHÁZI KALEIDOSZKÓP

I.

„EGYMÁST KACAGJUK!”

A Falstaff új bemutatója a Szegedi Nemzeti Színházban

A Szegedi Nemzeti Színház operatársulata a rendkívül tehetséges Dobszay Péter zeneigazgató vezetésével újabb sikeres bemutatóhoz érkezett 2026. március 13-án: az olasz vígoperairodalom betetőzését, Verdi Falstaff c. zseniális műalkotását vitték színre, nagyszerű előadásban. Az 1893. február 9-i ősbemutató idején a korszakalkotó mester már 80. évében jár: ebben az életkorban vígoperát alkotni egyedülálló zenetörténelmi jelenség; s mindemellett a Falstaff Verdi egyetlen sikeres vígoperája, mellyel zárta grandiózus zenés színházi oeuvre-jét.

A mű a lehető legnemesebb alapanyagból – Shakespeare komédiáiból – készült, melynek librettóját a szintén kiváló zeneszerző, Arrigo Boito írta. Mindezen tényezők mindig mindegyik előadáson vérpezsdítően üdítően hatnak ránk, optimizmussal töltenek el bennünket.

A remekműhöz méltó volt az új szegedi bemutató: két egyenrangú szereposztással, zeneileg tökéletesen fölépítve, logikus, ötletdús rendezéssel került színre. Tárnoki Márk tehetségét már eddigi szegedi rendezései során is bizonyította; természetes megoldásokat alkalmazott, egyszerre volt archaikus és korszerű, végig szem előtt tartotta Verdi művének hangulatát, logikáját, a szereplők karaktereit úgy érvényesítette, hogy egyúttal a nézők is magukra ismerhettek. Ebben segítségére volt Zöldy Z. Gergely díszlettervező, aki látványos, de nem bonyolult díszleteket tervezett, kiválóan használták a forgószínpadot és Molnár Anita jelmeztervező, aki a már említett aktuális öltözeteket alkotta meg. Falstaff igazi agglegény-otthonban lakik: a bejárati ajtó helyén száradnak frissen mosott fehérneműi (ezek közül kapnak le egyet-egyét Bardolfo és Pistola, s ezekkel „korbácsolják” magukat) de udvarolni elegánsan indul (már amennyire méretes pocakja engedi). A legmozgalmasabb jelenet természetesen Falstaff hajszolása Ford és neje, Alice Ford házában. S itt egy új, kissé frivol ötlet kapott helyet: amíg a hajsza tart égen és padláson, Fenton és Nanetta (a korábbi fordításokban Annuska) már nemcsak csókolóznak: Nanetta a bugyiját is leveti – s ekkor törnek rájuk a felbőszült üldözők... S nagyon jó, ahogyan Falstaff látható, amint a Themzében fuldoklik, mint akváriumi hal,

természetesen a mesterséges intelligencia segítségével... Szépen, hatásosan fölépített az éjféli, erdei zárókép, ahol a balettkar is dekoratív szerepet kap (koreográfus: Hajdu Anita), mely végig könnyed, játékos marad.

Bognár Szabolcs (Falstaff) és Réti Attila (Ford)
(Tari Róbert felvétele)

Telitalálat a két címszereplő: György Levente és Bognár Szabolcs, akik hangban, játékban egyaránt az elképzelhető maximumot nyújtják. A Falstaff nehezen kiosztható szerep: Verdi baritonhangra írta, de a karakter és a „hős lovag” személyisége inkább basszushangot igényel: e kettősség megvalósítása ezúttal fényesen sikerült. Igazi, hol buffo, hol hősi bariton Fordé: pompás volt Réti Attila és Szélpál Szilveszter is: az előbbi inkább a kemény, harcias jelleget, míg a második inkább a buffo-elemeket prezentálta. Szépen, színesen játszott és énekelt Máthé Beáta és Kónya Krisztina Alice Ford szerepében (Máthé Beáta több súlyos drámai szerep után végre ilyen feladatot is kapott). Horák Renáta mindkét szereposztásban alakította Nanettát: végig csinos fiatal lány volt, s hangja szépen szárnyalt az éjféli képben „tündérkirálynőként”.

Horák Renáta (Nanetta), Tötös Roland (Fenton) és Bitá Boglárka (Mrs.Meg Page)
(Tari Róbert felvétele)

Hitelesek voltak szerelmes fiatalemberként, Fenton szerepében a remek tenorok: Tötös Roland és Ódor Botond. Mrs. Quickly, a Falstaff ellen szövetkező asszonyok „követe” hálás buffoszerep, melyben tökéletes az univerzális Vajda Júlia. Szépen énekelt, de kissé visszafogottabb volt a krónikás által látott előadásban Tóth Judit. A nagyszerű Bita Boglárka Mrs. Meg Page rövid, de fontos szerepét mindkét szereposztásban kiválóan hozta. Dr. Cajus, az állandóan becsapható balek orvos az abszolút karaktertenor Verdi operájában: Bagdi Zoltán és Büte László, jelenségük, felsüléseik rendkívül szórakoztatóak voltak. Miképp a pocakos lovag két szolgája, Pistola és Bardolfo szerepét éneklő Taletovics Milán és Süli Tamás, ill. Leszko Balázs és Bónus Gábor is. Örömmel láttuk, hogy végre szerepet kapott a szép, képzett hangú Taletovics Milán, aki így kétszeresen is közreműködött a műben, hiszen karigazgatóként kiválóan felkészítette a színházi kórust, mely különösen szépen zengett a monumentális záróképben.

Vajda Júlia (Mrs. Quickly), Kónya Krisztina (Alice Ford), Horák Renáta (Nanetta)
és Bita Boglárka (Mrs. Meg Page)
(Tari Róbert felvétele)

Kónya Krisztina (Alice Ford) és Bognár Szabolcs (Falstaff)
(Tari Róbert felvétele)

Jelenet a Falstaff III. felvonásból
(Tari Róbert felvétele)

A Falstaff dramaturgiailag zseniális remekmű, de egyúttal Verdi zenei, zeneelméleti megújulása is. Közismert, hogy a mű megírása előtt számos formagyakorlattal kísérletezett, az opera különleges formai és harmóniai megoldásai tanulmányok tárgyai. Épp ezért igen jelentős, kiemelt feladata van az opera karmestereinek, esetünkben Dobszay Péternek és Fülöp Dániel Eriknek, melyet mindketten a lehető legmagasabb színvonalon teljesítettek. Végig kiválóan vezették végig az előadásokat, tempóik, frazírozásuk adekvátak, hibátlanok voltak, a színpadi történéseket remekül segítették, kezük alatt csodásan szólt a Szegedi Szimfonikus Zenekar. Ez írás címe Falstaff utolsó szólóban történő megszólalása a bravúrosan elhelyezett álzárlat után, hogy az opera, mintegy búcsút intve a klasszikus olasz vígoperák korszakának és Verdi utánozhatatlan operaszerző munkásságának ugyanazokkal a fordulatokkal záruljon, melyekkel Rossini és Donizetti zárták vígoperáikat.

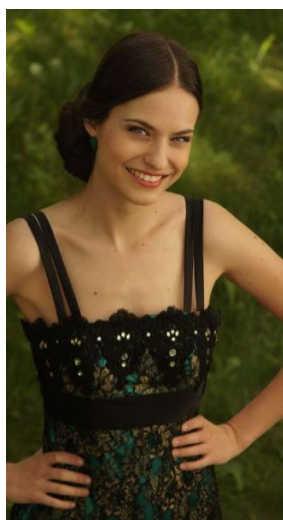
II.

LÉLEKEMELŐ HÚSVÉTI HANGVERSENY

Adriana Banásová sikeres vendégszereplése és a Szegedi Nemzeti Színház hangversenyszerű Parasztbecsület-előadása

Első olvasatra kissé meglepő volt, hogy 2026. április 4-én, Nagyszombaton rendezi meg a Szegedi Nemzeti Színház Adriana Banásová gálahangversenyét, s ez alkalommal műsorra tűzi Mascagni Parasztbecsület c. operája hangversenyszerű előadását. E napon nem nagyon kerülnek sorra reprezentatív színházi rendezvények: régóta nyilvánvaló, hogy nekünk szegedieknek április 4-

e nagy költőnk, Juhász Gyula születésnapja; ám ebben az évben erre a napra esett a kereszténység legnagyobb ünnepe, Jézus Krisztus dicsőséges feltámadása (melynek ugyan Húsvétvasárnap a valódi terminusa, de mindig Nagyszombaton van a feltámadási szentmise.) Aggályaink azonban igen gyorsan elszálltak, amint végiggondoltuk: a csodálatos szlovák énekesnő bizonyára így tudta vállalni szegedi fellépését; a Parasztszünet pedig igazán húsvéti opera. Ha mégis maradtak volna fenntartásaink, azonnal megszűntek az ünnepi est kezdetén: a Szegedi Nemzeti Színház Énekkara és a Szegedi Szimfonikus Zenekar előadásában Mozart K. 618-as mennyei Ave verum corpus rövid, de nagyhatású motettája csendült föl; a középkori eredetű himnusz sorai – *Üdvözlégy, igazi Test, ki Szűz Máriától születél, valóságosan szenvedtél s feláldoztattál a keresztfán az emberért* – Húsvét szentségét hozták el a színházba.

Adriana Banásová

Banásovával a szegedi közönség a Simándy-énekversenyen ismerkedhetett meg, ahol I. díjat és a Szegedi Nemzeti Színház különdíját nyerte el. Műsorát Mozart Laudate Dominum kezdetű vesperás-ával kezdte, mely szintén a Húsvét előestéjére szánt imádság; a szép koncertáriát emelkedett stílusban, szépen énekelt. Ezután egészen más következett, bár szintén Mozart: Zerlina és Don Giovanni kettőse a Don Giovanni-ból; a csábító szerepében Szélpál Szilveszter csatlakozott hozzá, kiválóak voltak együtt; Banásová a szemünk láttára „adta meg” magát (Mozart szándékai szerint igen kevés ellenállást tanúsítva). Egészen mást alakítania Grófnőként a Figaro házasságából erős akaratú nőként. Szerencsés ötlet volt mintegy „intermezzoként” műsorra tűzni Bizet Carmen c. operája rövid nyitányát, elválasztva Banásová estjének első és második részét. Micaela áriája szinte háttérbe szorul a Carmen sodrában: a rendkívül szép

vendégénekesnő ezen áriát is jelentősen megemelte. Egészen különleges élmény volt Dvořák Ruszalka c. operája Hold-áriája; az Ékszerária Gounod Faustjából pedig Banásová virtuozitását is megmutatta. A közönség ütemes tapsal ünnepelte a tündökletes művésznőt – akit szívesen látnánk egy teljes operaprodukció szoprán főszerepében is.

A Parasztbecsületet néhány éve mutatta be (immár sokadszor) a Szegedi Nemzeti Színház, de többször színre került a Szabadtérin is; a hangversenyszerű előadás – meglepetésként – még zenei-akusztikai többletet is adott. Mindenekelőtt: nem „ünnepélyes merevségű” produkciót láttunk-hallottunk, s ez egyaránt vonatkozott a lehetséges scenírozásra és a szereplők természetes mozgására is. Azáltal, hogy a zenekar fölkerült a színpadra, a szereplők és a kórus pedig a zenekar elé, eddig alig hallott zenei megoldásokra figyelhettünk föl, s az egész előadás szuggesztívebbé vált. Szinte elborított bennünket a húsvéti kórus áthatóan hitbéli éneklése, s minden ízében éreztük a tragikus finálé mikromotívumait. Hiszen eddig alig figyeltünk Santuzza és Mamma Lucia egy – egy szavára (Santuzza! – Anyám!), a kórus (a nép) „felhördülésére”, előtte pedig az elszörnyedt kiáltásra: „Hanno amazzatto compare Turiddu” – Megölték Turiddu! (Radó Antal műfordítása). (E mondat roppant erejű megszólaltatásáért dicséret illeti Akócsiné Szabó Adrienne-t, a kórus szólistáját.)

Az énekművészek már pusztán megjelenésükkel tökéletesen jelenítették meg az opera szereplőit. Máthé Beáta igazi olaszos szépség, valódi Santuzza, gyönyörűen száll a hangja a húsvéti kórus imájának vezetőjeként. Az áhítat hangjai után viszont könnyörtelenül dübörög a gyorsan kibontakozó dráma: Santuzza – és a krónikás ezt sem érzékelte eddig ilyen pontosan – áriájával és duett-recitatívóival az opera központi szereplőjévé válik, minden történést ő határoz meg. Mindez Máthé Beáta kiváló énekesi és színészi teljesítménye révén jön létre. Turiddu saját érzelmei, vágyai és a vele kapcsolatban álló személyek alárendeltje – nem melleleg: Tötös Roland szintén igazi olasz fiatalember – hősi tenorja nagyszerűen szól. Réti Attila minden tekintetben tökéletes Alfio; belépő áriáját lendülettel éneklő (Mascagni zsenialitása, hogy ezen, látszólag könnyed dalban is elrejti a későbbi tragédiát a zárás előtt lévő ismételt tritonussal), majd a Santuzzával előadott duettben egy-egy frázisból is kemény drámai hatást képes kifejteni. A kihívóan kacér fiatalasszony, Lola figuráját remekül festi elénk Bita Boglárka, ki megjelenésével és különleges hangjával szinte mindenre képes. Ugyanúgy, mint Vajda Júlia, aki Mamma Lucia szerepét igazi operai személyiséggé emeli.

A Szegedi Nemzeti Színház Énekkara e hangversenyszerű előadásban főszereplő: a már említett húsvéti kórus után remekül énekelnek a Bortalban is; dicséret illeti Taletovics Milán karigazgatót.

Adriana Banásová és Dobszay Péter

Az est lelke, kitalálója, házigazdája és hatalmas tehetségű karmestere természetesen Dobszay Péter zenei igazgató (kiről azt is megtudtuk a Banásóval folytatott rövid bemutató-bevezető beszélgetés során, hogy perfekt angol és kiváló beszélgetőtárs) volt, aki hihetetlen erővel és szuggesztivitással vezényelte az előadást, keze alatt csodálatosan szólt városunk egyik legnagyobb kincse, a Szegedi Szimfonikus Zenekar.

III.

BRUCKNER-MOTETTÁTÓL A HÁZNÉP KÓRUSÁIG

A Szegedi Nemzeti Színház Énekkarának fellépése a Szegedi Operabarátok Egyesületénél

E sorok írójának rendkívüli élményt jelentett a Szegedi Nemzeti Színház Énekkarának hangversenye a Szegedi Operabarátok Egyesülete rendezésében a Korzó Zeneházban (hálásan köszönjük Gyüdi Sándor Liszt Ferenc-díjas karmesternek, a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatójának, hogy otthont adott e nagyszerű estnek).

Igazi személyes okom volt arra, hogy a szokottnál is nagyobb elragadtatással hallgattam és néztem e koncertet: Drága Emlékezetű Édesanyám, dr. Kiss Ernőné Demeter Márta 25 évig volt a színház kórusának tagja, voltaképp szólistája, nekem pedig 22 évig szinte a családom része volt e kiváló énekkar. Ez szó szerint értendő: a kórustagokat erős barátság fűzte össze, látogattuk egymást, ott voltunk életük legfontosabb eseményein.

E szokatlan bevezető után máris sietek leírni: a Színházi Énekkar messze a várakozáson felüli hangversennyel ajándékozta meg egyesületünket (melynek elnökségi tagja vagyok). Taletovics Milán énekművész, karigazgató a lehető legprofesszionálisabban szerkesztette meg a műsort: három blokkba csoportosítva a műsorra tűzött remekműveket: Az éteri álmok és a zenei illúzió; A szent, a profán és a földi káosz; Bor, kötél tánc, baklövések és a személyzet; s az egyes blokkok között frappáns átvezető-ismertető szövegeket mondott el. Már az első rész első száma is meglepetés volt: Fauré Cantique de Jean Racine motettája, melynek szövege Racine parafrázisa egy latin himnuszról; olyan művet adott elő az énekkar, melyet eddig nem hallhattunk tőlük. Érdemes idéznünk a karigazgató szavait: „egy francia templomi kórusmű, de ha lefejtjük róla a liturgikus mázat, megtaláljuk a nyers igazságot: ez a mű valójában a bel canto legmélyebb esszenciája.

Mi történik, ha egy végtelenített, tökéletes áriát nem egyetlen énekes, hanem egy egész énekkar énekel, egyetlen gigantikus tüdőként lélegezve? A hatás éteri, és pontosan ez a bel canto egyik lényege: a technika mögött rejlő lélek.”

A Szegedi Nemzeti Színház Kórusa.

A kép bal oldalán Zalánki Rita zenei asszisztens, zongoraművész, a jobb oldalon Taletovics Milán énekművész, karigazgató

Ezután újabb meglepetés következett: egy szép duett Mozart *Così fan tutte* c. operájából Süli-Íjjas Noémi és Szilágyi Zita előadásában. Ez a koncert ugyanis lehetőséget adott az énekkar számos kiváló szólistája fellépésére is: mi, szegediek egymás után ismertük fel a Szegeden bemutatott operák szereplőit, sőt főszereplőit bennünk. Ritkaság szólalt meg Kollár Eszter remek fellépésével, hiszen Puccini *A fecske* c. operáját eddig még soha nem mutatták be Szegeden, a *Chi il bel sogno di Doretta* kezdetű ária igazi gyöngyszem. Volt viszont szériája Richard Strauss *A rózsalovag* c. operájának Szegeden is 1971-ben; talán

nem indiszkréción, ha leírom: az Operabarátok Egyesülete tagjai (köztük szerény személyem), már ismerősként hallgatta a Mir ist ehre Wiederfahren-duettet, melynek különleges felépítését elsőrangúan varázsolta elénk Török Henrietta és Körmeny Barbara.

A második rész a capella motettával kezdődött: Bruckner Locus iste Deus factus est – Ezt a helyet Isten alkotta c. kórusművével, melyet a linzi Új Dóm Fogadalmi Kápolnája avatására írt – az énekkar orgonaként zengett. Egészen más stílusban folytatódott a hangverseny: Offenbach Barcarolájával a Hoffmann meséi-ből, a híres duettet Csuzdi Eszter és Tóth Judit énekelte szívet melengetően (Esztert nemrégiben tűzről pattant Norinaként, Juditot mézes-mázos Mrs. Quicklyként láthattuk a színpadon). Donizetti fergeteges humorát élvezhettük Judik Patrik és Görbe Norbert tökéletes énekében-játékában A csengő c. operából ezt követően.

A harmadik „felvonás” Kodály kissé fájdalmas bordalával („Hej, a mohi hegy borának...”) kezdődött; Borbély Jácint szépen, hatásosan formálta meg (ő Malatesta volt a Don Pasquale év eleji előadásaiban). Énekesi bravúrt és szegedi bemutatót hallhattunk ezután: a kimagaslóan tehetséges Tóth Jonatán Donizetti Mari, az ezred lánya c. operájából Tonio „nyaktörő” (ha jól számoltam, 9 magas c van benne) áriáját minden gikszer nélkül, könnyedén énekelte el (ezt az áriát Szegeden még senki sem énekelte el). Kellemes élmény volt Sybill levele Jacobi operettjéből, majd A csárdáskirálynő-ből az „Emlékszel még?” -duett: az előbbiben Kollár Eszter volt a címszereplő, az utóbbiban Bereczky Szilvia (Érdekesség, hogy egy betű kivételével azonos a neve az operett primadonnájával), mindkettőben Bagdi Zoltán volt a bájos hölgyek bársonyos hangú partnere.

A finale ultimo a háznép, a személyzet kórusa volt Donizetti Don Pasquale c. operájából, melyet az énekkar óriási derűvel, virtuózan, lendülettel énekelt és játszott el. A csodálatos hangverseny igazán művészi zongoristája Zalánki Rita volt, aki korántsem könnyű feladatát világszínvonalon látta el. S még egyszer a zseniális Taletovics Milánról, aki nagyszerű karigazgató és nagyműveltségű szerkesztő, s aki énekkarából 12 (!) szólistának adott szereplési lehetőséget, azaz 12 szólista színesítette a műsort. Ezen az estén a közönség minden tagja meggyőződhetett arról, hogy a Szegedi Nemzeti Színház Énekkara városunk legnagyobb kincsei közé tartozik; érdemes volna gyakrabban szerepelniük önálló hangversennyel is. Hallgassuk, szeressük őket, s tapsoljunk nekik minél többet.